

Projekt Dokumentace československých státních příslušníků popravených v době nacionálního socialismu z rozhodnutí německé justice

Jako pilotní projekt realizována dokumentace popravených v Drážďanech – projektový partner Gedenkstätte Münchner Platz Dresden (ředitelka Dr. Birgit Sack)

Projekt zaveden v ÚSTR od r. 2017; viz anotace na webových stránkách; výroční zprávy

[Odkaz zde](#)

Aktuálně připravujeme webový portál, který zpřístupní data k téměř 900 popraveným v Drážďanech. V přípravě je i knižní publikace.

Přehled výstupů:

Mezinárodní workshop

- Mezinárodní workshop ÚSTR a Gedenkstätte Münchner Platz Dresden se zástupci českých a zahraničních odborných a paměťových institucí:

Ústav pro studium totalitních režimů pořádal 9. února 2017 mezinárodní workshop, jehož tématem byly československé oběti nacistického justičního aparátu, konkrétně osoby popravené v době nacionálního socialismu na základě rozhodnutí německých civilních a vojenských soudů. Diskutovalo se o metodických otázkách projektu.

Zúčastnili se zástupci těchto institucí:

Památník Münchner Platz Dresden, Dokumentační archiv rakouského odboje ve Vídni (DÖW), Dokumentační centrum nacionálního socialismu v Mnichově, Památník Roter Ochse Halle/Saale, Památník káznice Brandenburg-Görden, Ústav národní paměti Wroclaw, Moravské zemské muzeum, Kabinet dokumentace a historie Vězeňské služby ČR.

Podrobněji viz: [Pavla Plachá: Mezinárodní workshop k projektu dokumentace a databáze obětí nacistického justičního aparátu](#). *Paměť a dějiny*, 2017/01, s. 139.

Knihy:

- [Pavla Plachá – Birgit Sack: „Tento dopis si nechte na památku na mě“. Poslední dopisy Čechoslováků popravených v Drážďanech. Komentovaná edice / „Behalten diesen Brief als Andenken an mich“. Abschiedsbriefe von Dresdner Hinrichtungsoffern aus der Tschechoslowakei. Eine kommentierte Edition](#). ÚSTR, Pulchra, Leipziger Universitätsverlag, Praha/Lipsko 2023.

Česko-německá publikace, vznikla ve spolupráci ÚSTR, Gedenkstätte Münchner Platz Dresden, pražského nakladatelství Pulchra a německého Leipziger Universitätsverlag a byla

finančně podpořena Česko-německým fondem budoucnosti, Svobodným státem Sasko a Zmocněnkyní spolkové vlády pro kulturu a média.

Studie a články:

- [Birgit Sack: „Převoz mrtvých do Protektorátu nepřichází v úvahu“. Nakládání s tělesnými ostatky popravených v Drážďanech 1939-1945.](#) *Paměť a dějiny* 2018/1, s. 27-35.
- [Birgit Sack – Pavla Plachá: „Tento dopis si nechte na památku na mě“. Poslední dopisy Čechoslováků popravených za druhé světové války v Drážďanech.](#) *Paměť a dějiny* 2020/1, s. 3-20.
- [Gerald Hacke: Převoz urny popraveného dědečka z Drážďan do České republiky.](#) *Paměť a dějiny* 2020/2, s. 116.
- [Jiří Plachý – Pavla Plachá: Incident V Kolkovně. Okolnosti zpřísnění nacistické bezpečnostní politiky v tzv. protektorátu v květnu 1940.](#) *Historie a vojenství*, 2020/2, s. 84–95.
- [Pavla Plachá: Nález dopisu na rozloučenou.](#) *Paměť a dějiny* 2021/1, s. 116.
- [Birgit Sack – Pavla Plachá: „Štvali proti vůdci“. Třidevadesátiletá Češka poprvé navštívila místo, kde je pohřben její bratr popravený za války v Drážďanech.](#) *Paměť a dějiny* 2022/1, s. 98-101.
- Magda Veselská, Malý a velký vrah a jak to bylo dál, in: *Policista*, 2023/11, s. 8-11.
- Pavla Plachá – Jiří Plachý: Václav Kudibal. Oběť nacistické pomsty. *Historie a vojenství* 2023/4.
- [Birgit Sack: „Kdybych tak mohla zhasnout doma v koutku na zemi“ Marie Cibulková. Odboj, pronásledování a vzpomínání,](#) in: *Paměť a dějiny* 2024/1, s. 107–117.
- Magda Veselská: Prosil bych o nějakou milost, in: *Policista* 2024/9, s. 8-11.
- Magda Veselská: Kasař akrobat a mediální hvězda, in: *Policista* 2025/1, s. 8-11.
- Magda Veselská: Rozhlasová tragédie. Poválečné dozvuky nacistické represe ve vsi Obytce, in. *Paměť a dějiny* 2025/1, s. 34-45 (v tisku).

Knižní prezentace:

- Představení knihy „Tento dopis si nechte na památku na mě“ / „Behaltet diesen Brief als Andenken an mich“, Pavla Plachá, Birgit Sack. Dny česko-německé kultury. Technische Universität Dresden, 12. 10. 2022
- Představení knihy „Tento dopis si nechte na památku na mě“ / „Behaltet diesen Brief als Andenken an mich“, Pavla Plachá, Birgit Sack, Knihovna Václava Havla 15. 2. 2023 – za účasti rodin popravených
- Představení knihy „Tento dopis si nechte na památku na mě“ / „Behaltet diesen Brief als Andenken an mich“, Pavla Plachá, Birgit Sack, Gedenkstätte Amthorchorchdurchgang Gera, Německo, 16. 5. 2024

Přednášky:

- Představení projektu na Mezinárodním workshopu za účasti zástupců německých, rakouských a polských institucí, Praha, 2017 (Pavla Plachá, Birgit Sack)

- Přednáška na interním semináři ÚSTR o projektu, 2019 (Pavla Plachá)
- Přednáška na mezinárodní konferenci pořádané Památníkem Terezín – představení projektu, 2021 (Pavla Plachá)
- Prezentace projektu před Vědeckou radou ÚSTR, 2021 (Pavla Plachá)
- Prezentace projektu před Radou ÚSTR, 2021 (Pavla Plachá)
- Přednáška pro veřejnost *Čechoslováci v nacistických koncentračních táborech a věznicích s přihlédnutím k občanům z Nového Bydžova a okolí*, Městské muzeum Nový Bydžov 23. 3. 2023 (Pavla Plachá)
- Přednáška pro veřejnost *Čechoslováci v nacistických koncentračních táborech a věznicích s přihlédnutím k občanům z Benešova*, Benešov 22. 5. 2024 (Pavla Plachá)
- Přednáška *Připomínka druhého odboje v ulicích Modřan* – pořádáno v rámci cyklu přednášek pro Prahu 12, Praha-Modřany 26. 2. 2025 (Magda Veselská)

Pietní akce:

- Účast a proslov na pietním aktu v Chlístovicích u příležitosti vyzdvižení zvonu do věže kostela. Instalací zvonu bylo splněno poslední přání v Drážďanech popraveného účastníka protinacistického odboje Josefa Strnada, Chlístovice, 4. 11. 2023 (Pavla Plachá, Magda Veselská)

Článek [V Chlístovicích přibyl v kostele nový zvon za místního odbojáře](#) na webu ÚSTR

Televizní reportáž [Zvon v Chlístovicích](#) v pořadu Regiony ČT24

Mediální výstupy:

- Rozhovor pro web ČT24 o popravené Zdeňce Varhulíkové: [Zapomenutá hrdinka pašovala náboje přímo na svém těle](#), 26. 7. 2020 (Pavla Plachá)
- ČT 24, 15. 3. 2022 – rozhovor o popravách v Protektorátu u příležitosti výročí 15. března 1939 (Pavla Plachá)
- ČT1 Události, Události v kultuře 17. 2. 2023: [„Tento dopis si nechte na památku na mě“. Vyšla kniha s posledními vzkazy popravených za druhé světové války](#) (Pavla Plachá, Birgit Sack)
- Český rozhlas, Ranní radiožurnál, i-Rozhlas, 14. 2. 2023: [„Pro mnohé je to citlivé téma“. Historička vydala knihu posledních dopisů popravených za protektorátu](#) (Pavla Plachá)
- Český rozhlas, Radio Prag, Kultur, 18. 2. 2023: [Tschechische Hinrichtungsoffer in Dresden – Häftlingsbriefe aus der NS-Zeit veröffentlicht](#) (Pavla Plachá, Birgit Sack)
- Sächsische Zeitung, 24. 2. 2023: „Meine Liebsten, seid Tapfer, es ist mein Wunsch.“ (Pavla Plachá, Birgit Sack)
- LandesEcho, 23. 2. 2023: „Meine Liebsten, seid Tapfer, es ist mein Wunsch – der letzte.“ (Pavla Plachá, Birgit Sack)

Jiné:

- Zajištění dobrovolníků organizace Aktion Sühnezeichen Friedensdienste pro pomoc s inventarizací fondů německých soudů (f. 134) v ABS (Pavla Plachá)